

Népszínház a Várszínházban

Tekintetes Kelemen László Uram!

Amidőn az 1790-es esztendő október havának 25-ének napján Simai Kristóf uram Igazházi című érzékeny játékával a budai Várszínházban kezdetét vette a hivatásos magyar színháztörténelem, azóta számadással tartozunk önnek. Folyamatos kötelezettségünk pedig nem egyéb, mint amit színházteremtő nagy cselekedetével igényként és mértékként ön bejelentett: hogyan is vagyunk hát a magyar nyelv pallérozásával, miképpen is lehet az esténként egybegyűlt nagyerdemű tetszését közönségi élménnyé csíholni, miben áll feladatunk, hogy színiéletünket a nagyvilág ritmusához igazítsuk? Egybefoglalva tehát az ön soha nem feledhető gesztusát: a teátrumi mesterséget is virágoztatnunk kell, hogy az időnek zugásában, annyi komor jóslat, aggodó látomás ellenére ez a kis nép megtartassék.

Kedvező órában, kedvező időben jönnek elő ezek a kérdések, Tekintetes Uram. Színházalapításnak és színházépület nyitásának ünnepi tényéről számolhatok be. Meltóbb hely, mint az ön hajléka, a budai Várszínház, aligha lehetett volna. Amit ön csak ritkán, nagy bérrért, szinte különvaló kegyességből használhatott, immár jó ideje német nélkül, s jó ideje romokban heverve az 1978-as esztendő februárjának 13. napján Hernádi Gyula író úr Bajcsy-Zsilinszky Endre, a német ellen küzdő mártír politikusunkról szóló darabjával megnyitattik. Szépen s alaposan, sok millió forintért, nem minden fontolgatás nélkül, átalakult ez a színház, a nézőtérnek urak s asszonyok összesen 256-an foglalhatnak helyet.

Am nagyban hiányos volna a beszámoló, ha a Várszínház működésének leírásában ama egyetlen terelem hagyatkoznék. Leleményesen elgondolva szinte minden zugban színházat játszanak majd. A Kerengő nevezetű helyiségben ottjártamkor Jordán Tamás úr Szókratész védőbeszédére készült, az előcsarnokban Petrik József úr Remenyik Zsigmond Pokoli disznótörő című népi játékát és Bartsch A kötél című darabját instrualta, itt majdani előadásokon a hangulat hitelessége folytán állni fog a nagyerdemű. A sarokterem nevezetű helyiségben Gyurkó László direktor úr és a művészeti vezetőség önálló esteket tervez, ahol is mindenféle muzsikás, poétabarát együttes és művész előadó leendő és itt látható majd Pilinszky János Siremlék című, eddig még színházban nem ismert munkája. A stúdióban éjszakaiként egy amerikai író, mert utóbb már túlna az óceánon is foglalkoznak literatúrával, Albee úr Homokláda című darabját láthatja a mélyen tisztelt publikum. Akinek még hazaszállításáról tündönni volna érdemes. Afféle gondok, persze, nincsenek, mint az 1830-as esztendőben, hogy jégzajlás és egyéb természeti nehézségek marasztották otthon

a jó pestieket, a későbbi szállítómasina, a siklóvasút pedig nem működik, s noha fogatok helyett motoros-kocsi rendelhető majd a teátrum kasszájánál, mégis tanácsos volna egyetérteni a pest-budai közlekedési intézmény direktóriumával, hogy illetékes napokon ama 16-os számmal jelzett társas-motorikus masina járatának ideje meghosszabbodjék.

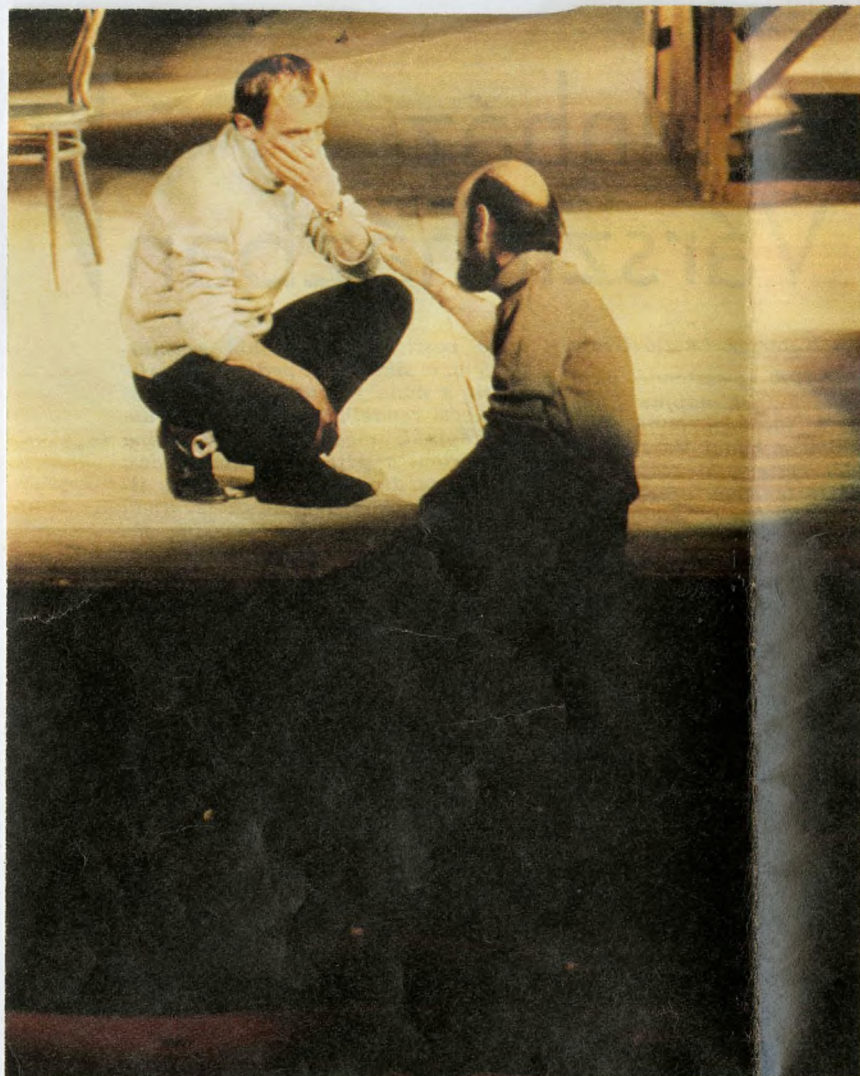
Még mindig elmaradék a teljeségtől! Színházalapítást említettem, s eddig egy épület ígéretes életét vázoltam. Tudvalevő, hogy a 25. Színház és a Déryné Színház társulata olvadt új művészi rendbe Népszínház elnevezéssel.

Midőn e sorokat írom, már járják a peremkerületeket, nagyközségeket egyebek között Örkény István nagy hírű munkájával, a Macskajátékkal, Tamási Áron Búbos vitézével, mit a legkisebbeknek játszanak emberépítő célzattal, egy francia bohósággal, mert arra ma is igény leendő, Achard Bolond lányával, Ajtmatov A kisfiúnak két meséje volt, aztán az operatársulat Musszorgszkij Egy éj a kopár hegyen című művének énekes változatával. Az igényesség jegyében szerveződik ezen társulatok utazó körútja: csak alkalmas körülmények között, a Déryné teátrum 1800-as előadási kötelezettségével elmentében 800 előadást tartanak. S valamennyi együttes az estéli fellépések előtt délután irodalmi műsorral is szerepel a helység iskoláiban, művelődési házaiban. Egy-egy társulás vezetője pedig népművelő, aki személyesen tapasztalhatja a közönség véleményét, s az előadások után a színházról, a mindennapokról való közös gondolkodások, beszélgetések irányítója lesz.

Lám. Tekintetes Uram! Újmódi szervezetben ekképpen hűséges és egyben megújuló gondolat vezérlő a Várszínházból kisugározva azt az utazó, fáradhatatlan, soha meg nem köszönhető munkát, amit önök, Thália szolgáló zötyögő szekereken elkezdtek. Mellékelek önnek néhány színes képet, mit Fejes László úr készített. Ahogyan elnézem Iglódi István, Jordán Tamás, Mihály Pál, ki Kolozsvárról szerződék hozzánk, Bajcsay Mária, Torday Teri és a többiek buzdózkodását, azt a hitet és erőt kívánom, ahogyan ön is elkezdte, ahogyan 1833—1837 között Kántorné, Megyeri, Szerdahelyi, Egressy Gábor itt folytatta, tudván, hogy Victor Hugo, Vörösmarty együtt kell hogy jelen legyen a repertoárban — és a Bánk bán, mit először Pest-Buda itt láthatott, ahogyan a színház később a Nemzeti Színház és a Népszínház szolgálatában élt. Hogy a székesfőváros itt láthatta a szegedi színház vendégjátékaként Hevesi Sándor első rendezését, hogy egy nagy dínsztiá, a Latabárok még együtt játszhattak itt!

Az idő- és térbeli kiterjedtség jegyében tehát nem mást, mint — e megújult folyamatos hűséget.

Ablonczy László

Népszínház a Várszínházban

(Fotó: Fejes László)

015
Szigeti Károly Iglódi Istvánnal

Mihály Pál és Torday Teri

Jordán Tamás, Torday Teri
és Bajcsay Mária

A nézőtér és a színpad

